

τ' ἄντερά σου Εὐβ. (Στρόπον.) Ἰὸ τὸ μεσημέρ' κ' ὕστερα γκουρλίζ'νε τ' ἄντερά μ' Ἡπ. Γουρλίζ' ἢ κοιλιὰ μ' αὐτόθ. Γκουρλίζοντε τ' ἄντερά του καὶ δὲν ἤξερα τί 'ναι Κυνουρ. Νιάε ποῦρ εἶνι γουρλίζοντα τ' ἄντερά σ' (ἄκου πῶς γουρ-γουρίζουν τ' ἄντερά του) Πραστ. || Φρ. Γουρλίζον τ' ἄντερά του (πεινᾷ, εἶναι πτωχός) Γορτυν. || Αἰνιγμ.: Μούλα φορτωμένη, γουρλίζον τ' ἄντερά της (τό σπῖτι) Μανιάκ. Συνών. γ ο υ ρ γ ο υ ρ ί ζ ω. 3) Δυστροπῶ, μεμψιμοιρῶ, παραπονοῦμαι Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.) — Λεξ. Μπριγκ. Δημητρ. Συνών. γ κ ρ ι ν ῖ ἄ ζ ω, μ ο υ ρ μ ο υ ρ ί ζ ω. Ἡ σημασι. καὶ Βυζαντ. Προκοπ. Ἀνέκδ. 17 (ἐκδ. Βόννης, 100, 21 - 22): «βασιλεὺς δὲ κλάειν τε καὶ ὀδύρεσθαι τὸν ἀπολωλότα σκηπτόμενος, καθῆστο γρυλλίζων». 4) Ἐμποδίζω τινὰ ἀπὸ τινος πράγματος ἐκ φθόνου ἢ μίσους Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.) 5) Ἐφορμῶ μετὰ γρυλλισμῶν Πόντ. (Σταυρ.): Ἐγρύλ' τεν ἀπάν' ἔμουν ὁ λύκον (ἐφόρμησεν ἐναντίον μας μετὰ γρυλλισμῶν ὁ λύκος).

γρύλλικος Σῦρ. γρύλλικο Κύπρ. γούρλικος Σκῦρ.

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. γ ρ ὕ λ λ η ς.

1) Ἐπὶ ὀφθαλμοῦ, ὁ ἔχων τὸν βολβὸν τεταμένον πρὸς τὰ ἔξω Κύπρ. Σκῦρ.: Εἶντα γρύλ-λικ' ἀμ-μάδκια πού 'χει! Κύπρ. 2) Ὁ ἔχων τοὺς βολβοὺς τῶν ὀφθαλμῶν του τεταμένους πρὸς τὰ ἔξω Σῦρ.: Γρύλλικο παιδί.

γρύλλισμα (I) τό, ἀμάρτ. γκούρλισμα Πελοπν. (Τσιτάλ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γ ρ ὕ λ λ ῖ ζ ω (I).

1) Στραγγαλισμός, ἀπαγχονισμός 2) Κατεδάφισις, ἐξαφάνισις: Θέλει γκούρλισμα ὁ ξερότοιχος καὶ ξαναχτίσιμο μὲ λάσπη.

γρύλλισμα (II) τό, ἀμάρτ. γρύλλισμαν Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.) γούρλισμα Ἡπ. Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν.) γκούρ-λισμα Ἡπ. (Δωδών.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) σγκούρλισμα Μακεδ. (Βόιον Δαμασκην.)

Ἐκ τοῦ ρ. γ ρ ὕ λ λ ῖ ζ ω (II).

1) Ὁ γρυλλισμός τοῦ χοίρου, κυνὸς ἢ λύκου Μακεδ. (Βόιον Δαμασκ.) Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν.): Αὐτὸ τοῦ γ' ροῦθ' δὲν παύ' ἴλ' τιλα τοῦ γκούρλισμα οὐλ' μέρα Αἰτωλ. 2) Ἡ φωνὴ ἄρρενος περιστερᾶς Ἡπ.

γρυλλισμός (I) ὁ, Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γ ρ ὕ λ λ ῖ ζ ω (I).

Τὸ ὑπερβολικὸν ἀνοιγμα τῶν ὀφθαλμῶν: Εἶδα γρυλλισμός τῶνε ἐμμαθῶν ἦτον εὐτός!

γρυλλισμός (II) ὁ, Λεξ. Περίδ.

Ἐκ τοῦ ρ. γ ρ ὕ λ λ ῖ ζ ω (II).

Γ ρ ὕ λ λ ι σ μ α (II), τὸ ὅπ. βλ.

γρυλλοκουκιάζω ἀμάρτ. Μετγ. γρυλ-λοκουκ-κιά-σμένος Κάρπ. (Ἐλυμπ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ ρ ὕ λ λ ο ς καὶ τοῦ ρ. κ ο υ κ κ ι ἄ ζ ω.

Ἐπὶ τῶν σιτηρῶν, τῆς ἀμπέλου κ.τ.ό., ὅταν ἀρχίζη νὰ μεστῶνῃ ὁ καρπός: Τὰ κριθάρια εἶν' γρυλ-λοκουκ-κιά-σμένα. Συνών. γ ρ ὕ λ λ ὶ ὠ ν ω Α1β.

γρυλλομάτης ἐπίθ. Ζάκ. Ἰκαρ. Κρήτ. Κυκλ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πελοπν. (Κίτ. Μάν. Φιγάλ.) Σῦρ. — Μ. Στεφανίδ., Ὁρολογ. δημῶδ., 21 γρυλ-λῶ μ-μάτης Κάρπ.

Κῶς Λέρ. Μεγίστ. Ρόδ. γρυλτομ-μάτης Ἀστυπ. γρυλλο-μάτης Κρήτ. (Ἀποκόρ. Σφακ.) γκρυλλομάτης Παξ. ἀγκρυλλομάτης Σάμ. Στερελλ. (Περίστ.) γκρυλλομάτης Ἡπ. Ἰων. (Βουρλ.) γκρυλλομάτης Ἡπ. (Ζαγόρ. Κουκούλ.) γκαρλομάτης Στερελλ. (Αἰτωλ.) γρυλ-λῶ μ-ματος Κύπρ. γλυρομ-μάτης Λειψ. Πάτμ. γρυλλομάτης Κρήτ. Πάρ. Πελοπν. (Ἄρν. Ζελίν.) Χίος γρυλ-λομ-μάτης Σύμ. γουρλομάτης πολλαχ. γουρλομ-μάτης Εὐβ. (Κουρ.) Κάλυμν. γουρλομάτης Δαρδαν. Θράκ. (Πύργ.) Λευκ. Πόντ. (Χαλδ.) Στερελλ. (Ἀντίκ. Δεσφ.) γουρλομάτης Ἡπ. (Κουκούλ. Πλατανούσ.) Θεσσ. (Δομοκ.) Κυδων. Μακεδ. (Δαμασκ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν.) γκουρλομάτης Εὐβ. (Στρόπον. Ψαχν.) γκουρλομάτης Εὐβ. (Στρόπον.) γκουρλο-μάτης Α. Ρουμελ. (Φιλιπούπ.) Εὐβ. (Ἀκρ.) Θεσσ. (Ἀνατ.) Θράκ. (Ἀδριανούπ. Καρωτ. Σοφίδ.) Μακεδ. (Ἄρν. Βόιον Δεσκάτ.) Σάμ. Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν. Γραν. Κολάκ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γ ρ ὕ λ λ ο ς καὶ μ ἄ τ ι.

Α) Ἐπιθετικ. 1) Ὁ ἔχων μεγάλους καὶ ἐξωγκωμένους τοὺς βολβοὺς τῶν ὀφθαλμῶν, ὁ ἐξὼφθαλμος κοιν. καὶ Πόντ. (Χαλδ.): Ἐτσ' γουρλομάτης πού 'ναι, σὲ τ'ράζ' καὶ σκιάζε-σαι Λευκ. Τί γκουρλῶν' εἶς' τὰ μάτια; ἢ γιὰ τὰ σὶ ποῦν γκουρλομάτης; Ἡπ. (Ζαγόρ.) Εἶν' ὁμορφους; — Κουλουκίθια: ἕνας γκουρλομάτης Στερελλ. (Γραν.) Πάει καὶ τὰ λοχεύει οὐλα τὰ παιδιὰ τῇ γειτονίᾳ ὁ γουρλομάτης (λοχεύει = ἐνοχλεῖ) Πελοπν. (Γαργαλ.) Γουρλομάτης ἔναι, σκιάζει τὸ βράδυ, ἅμα τότε λέπεις Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) Εἶδες τὸ κορίτσ' του τί γκουρλομάτα πού εἶναι; Εὐβ. (Ψαχν.) — Αὐτὴ ἔφερε τὸ γουρλομάτη αὐτὸν πού παίζει πιάνο Δ. Βουτυρ., Ν. Ἔστ. 17 (1935), 469 || Ἄσμ.

Νὰ τὰ ἰδοῦν τὰ παλληκάρια | πῶχουν ἄσκημες γυναῖκες ἄνοστες καὶ γκουρλομάτες

Ἡπ.

Κι ὁ πασᾶς χαμπηλομάτης | κι ὁ Βασίλης γκουρλομάτης Εὐβ. (Στρόπον.)

Ἡ κουφή βδομάδα μπαίνει, | τοῦ Λαζάρου κατεβαίνει, ἔφτασε κ' ἡ γουρλομάτα | μὲ τὰ γουρλωμένα μάτια (κουφή βδομάδα = ἡ τοῦ Λαζάρου, γουρλομάτα = ἡ Μεγάλη Ἑβδομάς, διότι ἐκ τῆς αὐστηρᾶς νηστείας γρυλλῶ-νουν τὰ μάτια) Αἰγιν. Συνών. γ α ρ γ α λ ι δ ο μ ἄ τ η ς, γ α ρ γ α λ ο μ ἄ τ η ς, γ α ρ δ ι λ ο μ ἄ τ η ς, γ α ρ ι δ ο μ ἄ τ η ς, γ ρ ὕ λ λ ο ς 5, γ ρ α λ ο ὕ ρ η ς, π ε τ α χ τ ο μ ἄ τ η ς. 2) Ὁ ἀνοίγων διάπλατα τοὺς ὀφθαλμοὺς λόγῳ ἐρωτικῆς ἐπιθυμίας, ὁ ἐρωτύλος Μακεδ. (Δεσκάτ. κ.ά.): Δὲν ἀφήν' κουρίτσ' γιὰ κουρίτσ' ἡ γκουρλομάτης! Δεσκάτ. 3) Ὁ ἔχων ἀπλανεῖς ὀφθαλμοὺς, ὀκνηρὸς Κύπρ.: Εἶντα γρυλ-λῶ μ-ματος ἔν' ὁ μισταρκός σου! (μισταρκός = ὑπηρέτης).

Β) Ὡς οὐσ. 1) Εἶδος ἰχθύος, ἀνήκον εἰς τὰ λεγόμενα ἀφροφάρα Στερελλ. (Ἀντίκ.) 2) Εἶδος κοσκίνου ἢ σή-τας Θράκ. (Καρωτ.): Μὴ τοῦ γκουρλομάτης' κοσ' κνίζουμι φασούλια, καλαμπούκια, ἀρ' βίθια. 3) Θηλ. α) Δαίμων, ἡ ὑποτιθεμένη Γοργώ, ἡ ἀφαιροῦσα τὰ ἐναπομείναντα μετὰ τὰς Ἀπόκρεω ἐδέσματα, διὰ νὰ μὴ καταναλωθοῦν ἀρχο-μένης τῆς Τεσσαρακοστῆς Θήρ. β) Ἡ τουρκικὴ λίρα εἰς τὴν συνθηματικὴν γλῶσσαν τῶν κτιστῶν Θράκ. (Σοφίδ.) γ) Τὸ φυτὸν Χρυσάνθεμον τὸ σιτόφυλλον (Chrysanthemum segetum) τῆς οἰκογ. τῶν Συνθέτων (Compositae) Εὐβ. (Κουρ. Ὁρ.) Κάλυμν. Κύθν. — Μ. Στεφανίδ., Ὁρολογ. δημῶδ., 21. Συνών. ἀ γ ρ ι ο μ α ν τ η λ ῖ δ α 2, γ ρ ὕ λ λ ο ς 4, κ ο υ κ ο υ β ἄ γ ρ ι α, μ α ν τ ε λ ῖ ν α, ν ε ρ ο μ α ν τ η λ ῖ δ α. δ) Τὸ φυτὸν Ἀσπάραγος (Asparagus) τῆς οἰκογ. τῶν τῶν Λειριωδῶν (Liliaceae) Εὐβ. (Πλατανιστ.) ε) Φυτὸν ἀ-

